AVİM Yorum • No: 2026 / 58 • Mayıs 2026

ÜÇ DENİZ GİRİŞİMİ VE TÜRKİYE

Özge Emine ÖZÇELİK

Misafir Araştırmacı

Dışişleri Bakanı Hakan Fidanın Hırvatistanda düzenlenen Üç Deniz Girişimi (Three Seas Initiative 3SI) Zirvesine katılması, Türkiyenin Avrupa merkezli yeni altyapı ve bağlantısallık projelerinde daha görünür hale geldiğini göstermektedir. Türkiyenin girişimde stratejik ortak statüsünde yer alması yalnızca diplomatik bir gelişme olmaktan ziyade Avrupa, Karadeniz ve Balkanlar hattında şekillenen yeni ulaştırma ve enerji ağları açısından da dikkat çekici bir adım niteliği taşımaktadır.

2015 yılında Baltık, Adriyatik ve Karadeniz arasında yer alan Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri tarafından başlatılan Üç Deniz Girişimi, başlangıçta enerji, ulaşım ve dijital altyapı alanlarında bölgesel iş birliğini artırmayı hedefleyen bir platform olarak ortaya çıkmıştır.[1] Girişimin temelinde, Avrupanın kuzey-güney hattındaki altyapı eksikliklerini azaltma ve bölge ülkeleri arasındaki bağlantıları güçlendirme amacı bulunmaktadır. Girişimin ortaya çıkışına zemin hazırlayan çalışmalarda da Baltık, Adriyatik ve Karadeniz arasındaki enerji, ulaşım ve iletişim bağlantılarının güçlendirilmesinin Avrupa için stratejik önem taşıdığı ifade edilmiştir. Ancak son yıllarda girişimin kapsamının giderek genişlediği görülmektedir. Özellikle Rusya-Ukrayna Savaşı sonrası enerji güvenliği, alternatif ticaret yolları ve tedarik zincirleri gibi konuların öne çıkması, Üç Deniz Girişimini yalnızca teknik bir altyapı platformu olmaktan çıkararak daha geniş ölçekli bir bağlantısallık projesine dönüştürmüştür. Bu süreçte Balkanlar ve Karadeniz hattı da girişim açısından daha önemli hale gelmiştir. Akademik değerlendirmelerde de savaş sonrası dönemde girişimin daha stratejik ve siyasi bir boyut kazanmaya başladığı belirtilmektedir.[2]

Bu dönüşüm Türkiye açısından da yeni fırsatlar ortaya çıkarmaktadır. Türkiye Karadeniz, Balkanlar, Kafkasya ve Orta Doğu arasında yer alan coğrafi konumu sayesinde Avrupanın yeni ulaştırma ve enerji projelerinde önemli bir geçiş noktası olarak öne çıkmaktadır. Özellikle son dönemde öne çıkan Orta Koridor projesi, Türkiyenin Avrupa ile Asya arasındaki ticaret yollarındaki rolünü artırmaktadır. Çinden Orta Asya ve Kafkasya üzerinden Türkiyeye, oradan Avrupaya uzanan bu hat, küresel ticaret yollarının çeşitlendirilmesi açısından giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Benzer şekilde Kalkınma Yolu Projesi de Türkiyenin bölgesel bağlantısallık vizyonunun önemli parçalarından biri olarak görülmektedir. Basra Körfezinden Türkiyeye ve Avrupaya uzanması planlanan projede limanlar, demiryolları ve lojistik ağlar üzerinden yeni bir ticaret hattı oluşturulması hedeflenmektedir (bkz.) Bu durum Türkiyeyi yalnızca bir transit

ülke değil, farklı bölgeleri birbirine bağlayan bir lojistik merkez haline getirme hedefiyle de ilişkilendirilmektedir.

Üç Deniz Girişiminin son dönemde enerji altyapıları ve ulaştırma projeleri üzerinde daha fazla yoğunlaşması da dikkat çekmektedir. Sıvılaştırılmış doğal gaz terminalleri, doğal gaz bağlantıları, liman projeleri ve kuzey-güney ulaşım koridorları girişimin öncelikli başlıkları arasında yer almaktadır.[3] Özellikle Avrupanın Rusyaya olan enerji bağımlılığını azaltma arayışı, alternatif enerji güzergâhlarının ve ulaştırma ağlarının önemini artırmıştır. Karadeniz bağlantılı ulaştırma projeleri de bu süreçte daha görünür hale gelmektedir. Tuna hattı üzerinden geliştirilen taşımacılık projeleri, liman bağlantıları ve alternatif ticaret yolları, Karadenizin yalnızca güvenlik açısından değil ekonomik açıdan da yeniden önem kazandığını göstermektedir. Bu durum, Türkiyenin Karadenize açılan bir ülke olarak bölgesel projelerdeki önemini artırmaktadır.

Sonuç olarak Üç Deniz Girişimi, başlangıçta Orta ve Doğu Avrupadaki altyapı eksikliklerini gidermeyi amaçlayan bölgesel bir platform olarak ortaya çıkmış olsa da son dönemde daha geniş bir ulaştırma ve bağlantısallık ağına dönüşmeye başlamıştır. Balkanlar, Karadeniz ve Avrupa arasındaki enerji ve ticaret hatlarının yeniden şekillendiği bir dönemde Türkiye de bu sürecin önemli aktörlerinden biri olmaya çalışmaktadır. Hakan Fidanın zirveye katılımı da Türkiyenin bu yeni altyapı ve bağlantısallık mimarisinde daha aktif rol alma isteğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Türkiyenin girişimde stratejik ortak olarak yer alması, Ankaranın dış politikada aynı anda birden fazla hattı birlikte yürütme eğilimiyle uyumlu bir tablo ortaya koymaktadır. Türkiye bu süreçte Avrupa merkezli altyapı ve enerji ağlarına dahil olurken kendi bölgesel bağlantısallık projelerini de bu çerçevenin içine yerleştirmektedir. Bu durum, son yıllarda dış politika söyleminde daha görünür hale gelen ulaştırma koridorları ve enerji merkezi hedefleriyle birlikte düşünüldüğünde daha net bir anlam kazanmaktadır.

**Resim: Daily Sabah*

[1] Deniz Ünver, Üç Deniz Girişimi (ÜDG): Batının Büyük Güç Rekabeti Hamlesi, AVİM, 6 Mart 2023, https://avim.org.tr/Blog/UC-DENIZ-GIRISIMI-UDG-BATI-NIN-BUYUK-GUC-REKABETI-HAMLESI-06-03-2023.

[2] Tulun, Teoman Ertuğrul. Üç Deniz Girişimi, Enerji Güvenliği ve Karadeniz Bölgesinin İstikrarı. İçinde Enerji, Güvenlik, Hukuk ve Diplomasi Çok Boyutlu Analizler, editör Ahmet Ateş, Anıl Çağlar Erkan, ve Zeynep Deniz Altınsoy, 335-58. Ankara, Türkiye: Yetkin Yayınevi, 2023. https://yetkin.com.tr/enerji-guvenlik-hukuk-ve-diplomasi-cok-boyutlu-analizler-14492.

[3] Alexandru-Ionuț Drăgulin, The Three Seas Initiative (3SI) after the 2026 Summit:

Regional Connectivity, Energy Security, and Geopolitical Competition, Friendship Bridge, 7 Mayıs 2026, https://friendshipbridge.eu/2026/05/07/the-three-seas-initiative-3si-after-the-2026-summit-en/.

Yazar Hakkında :

TED Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden 2026 yılında mezun olmuştur. Ek dalını Uluslararası İlişkiler alanında yapmıştır. Ekim 2025 □□□□ beri Avrasya İncelemeleri Merkezi □□□□ Misafir Araştırmacı olarak çalışmaktadır.

Atıfta bulunmak için: ÖZÇELİK, Özge Emine. 2026. "ÜÇ DENİZ GİRİŞİMİ VE TÜRKİYE." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 58. Mayıs 15. Erişim Kasım 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/tr/Yorum/UC-DENIZ-GIRISIMI-VE-TURKIYE

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır